

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold., 25 kr. a. v. — Za oznanila se plačuje od četristopne petitive vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska. 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220.

Opraviništvo, na katero najse blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229

Politični razgled.

Ruske novine „Golos“ pišejo govoreč o avstrijskih Slovanih med drugim tako-le: „Po pruskih zmagah, kakor znano, počeli so Nemci z večjo odločnostjo segati na življenje Slovanov. Nij nam treba posebnega daljnovidja, da nemške namere izpoznamo, ki gredo tudi na to: Slované od Rusije odvrniti in kadar se jim to posreči, popolnem ponemčiti jih. Nemci vedo, kje je naša moč, in kje mogó biti naši prirodni in verni zavézniiki. . . Da-li tudi mi Rusi to razumejemo? Ali kaj storimo v pomoč našim sorodnikom, vsaj v moralno pomoč? Dozdaj nij tega videti. („Golos“ opisuje kaj germanismus posebno na Češkem dela in piše dalje:) Že se magjarski listi radujejo pobitju Čehov, smatrajoči to kot pobitje „panslavizma“ torej tudi Rusije. Zastonj bi bilo Magjarom dokazovati, da na Čehih in Ogrih je ležeča prihodnja osoda habsburške monarhije. Kot samostalni državi so pred 346 leti temelj položili zdanji Avstriji država češka in ogerska. Dokler nij češko vprašanje rešeno, niti ogersko nij. Magjar se ima več uzroka bati sa svojo bodočnost nego svojemu rodu zvesti Čeh. . . (Daljša razvijanja „Golosa“ nij mogoče tiskati).

Na Ogrskem je tretji del volitev že dovršenih. Žalibog da so izpadle za Slované slabo, kajti zmagala je vladna stranka dozda sijajnejše nego je bilo pričakovati. Pridobila je (do 21. t. m.) 19 novih glasov v zbornico. Levičnjaki so izgubljali še tam, kjer so bili prej njih voditelji voljeni. To se ve, da je vladna stranka delala divje t. j. po magjarsko, posebno med Slovaki. Ne samo žganje, vino, guljaš, podkup in pretep volilcev — tudi panduri in vojaki so s puškinimi kopiti volilce za vladno stranko mečili in omečili. Ubogi Slovaki, med Slovani ne najmanj, a naj-

siromašnji narod, nijso menda z nobenim poslan-
cem prodrli. Padel je vsled azijskega volilnega reda Pauliny-Tot, predsednik njih „Matice“ padel tudi Bobula, urednik „Sl. Novin.“ Magjarske volitve že nijso volitve. Tako ravnanje Magjarov s Slovani se mora enkrat nad Magjari strašno maščevati in če je pravice in providnosti — se bode.

Kako daleč je že pruska preširnost zašla, razvidno je iz članka Bismarkovega oficijelnega organa „Nordd. Allg. Ztg.“, katera naravnost razume daje, da pri prihodnji volitvi papeža (po bližnji smrti Pija IX.) bode protestantovski pruski kralj in novi nemški cesar tako drzen, pa si bode rimskega papeža ustanovil sam. Razlogi so Bismarku ti-le: Nemškemu cesarju, ki vlada nad toliko katoliki, ne more biti vse eno, kdo je papež posebno zdaj ne, ko je papež neznoten torej absolutist in zapovednik škofom, cesarjevim podložnim. — Mogočen je Bismark, a tega menda vendar ne bode dosegel. Pa tudi ko bi res njegov privrženec voljen bil — kar nij verjetno — ne bi pridobil nemški cesar njemu neprijaznih narodov, tudi če so katoliki.

Pišejo, da se papež in ruska vlada dogovarjata zaradi katoličanov na Ruskem. Pravijo, da Rusija želi odpravljenje varšavske nadškofije in ustanovljenje enega samega primata za vse ruske privrženice rimskokatoliške cerkve. Upa se ugoden vspeh v tej stvari.

Dopisi.

Iz Ljubljane 23. jun. [Izv. dop.] (Slovenski državni poslanci) razen Poklukarja, ki bo še v delegacijah sedel, pridejo torej zopet v domovino nazaj, iz zborovanja v državnem zboru. Ko so šli tje, izrekli smo na tem mestu željo,

naj vsaj, če jim dušica ne da drugače nego da morajo iti statistovat, naj vsaj nekoliko storé za narod in njegove teptane pravice, naj vsaj usta odpro za kako interpelacijo na vlado. Motili smo se, ako smo to upali. Molčali so Poklukar et consortes do zadnjega, samo ko so se vrata že zapirala, vzdignil je Poklukar prst in interpeliral zaradi nerešenih zemljiščnih obvez, za kar mu je prilika dalo obsojenje 52 gorenjskih kmetov. Pa to tik pred zaporom dveri, tako da niti odgovora dati mu nijso utegnili.

Zakaj so prej ves čas dangubili, postavali, molčali, pravi statisti bili? Gotovo ne iz zle volje, ker, da so dobri možje, ki ne žele nič hudega svoje slovenske domovini, tega ne bode nihče tajil. Stvar je samo ta, da na svojem mestu nijso, nijso pravi možje na pravem mestu. Mi Slovenci, bi morali svojo narodno čast varovati tudi s tem, da ne postavljamo tja, kjer se naš cel narod reprezentira, take može kot reprezentante, ki niti govoriti ne znajo, niti zahtevati niti protestirati ne znajo. V tej reči molčati, bi bilo za nas greh, dasi govoriti o tem nij prijetno, še menj pa hvalježno. Da pa je tako prišlo, kdo je kriv! Svoje glavnost enega ali dveh ljudi pri nas na Kranjskem. V ogerskem zboru en sam poslanec Miletič bolje zastopa ogerske Srbe, kot vsi naši skupaj Slovence — zato ker ima nekaj slovanske krvi v sebi in ne sokrvce.

Iz Gradca 23. jun. [Izv. dop.] Z odlokom 19. t. m. volil je vendar enkrat akademični senat tri gg. profesorje v oskrbovalni odbor podpiralne zaloge za slovanske dijake. Odbor se je tedaj konstituiral v seji 23. t. m., voljen je za predsednika g. prof. dr. Krek, znan rodoljub, za podpredsednika gosp. zdrav. Derč, za blagajnika g. prof. dr. Bidermann, po rodu Nemec ali obče priljubljen dijakom zaradi svoje značajnosti in ena-

Listek.

Spomin na duha Petra Velikega in vzajemne potrebe Slovanov.

(Spisal prof. Petar Tomić.)

Motto: E forse già Slavi sono l' unica forza a salvare l' Europa dalla prevalenza germanica come già dalla turca.

Dalmatinski Hrvat
Tomašić (Tommaso.)

Rusi, ta ogromna in velika večina slovanska, ali kakor Angleži pravijo, to „jedro panslavizma“, slave s politehnično izložbo in raznim svečanostmi 200letni dan rojstva Petra Velikega. To je svečanost historična, kulturna in narodna, ako ne tudi politična. Takove svečanosti in slavljenja velikih mož so velike važnosti v vsakem obziru. One širijo poznavanje zgodovine, prošlosti naroda in njegove kulture, krepijo in jačijo narodni ponos in samosvest, a to vse ne daje poročstva za boljše bodočnost. Dve sto let je minulo od poroda Petra Velikega. Za dve sto let in več so Rusi napredovali in se civilizirali. Sodite in razsojajte čine, ideje in dela Petra Velikega vsak po svoji naravi, kakor vas je volja, eno pa morate priznati vsi, da je on „jedro panslavizma“, orijentalne Slované okeidentaliziral, zblížal orijent z okeidentom, nesel zapad na iztok kot drugi Atlas in Herkules

na svojih plečih, ali da je pomaknil iztočne Slované na zapad.

S tem je Peter Veliki v Rusih še skrite Mongole zatrl in do kraja uničil. V tem obziru je Peter Veliki večji pobijalec Mongolov nego Ivan Grozni (1462 — 1505.) Peter Veliki nij samo reformator in ruski svetnik z mnogo večjo pravico nego Karel Veliki nemški, nego on je preustrojitelj zgodovine in geografije slovanske v obče, a ruske posebej. Politika, verozakon in tuji roman-skogermanski upljiv cazaropapizma nemškoitalijanskega je razdvojil Slované, odtujil in odtegnil je iztočne od zapadnih in postavil v sredo med nje policijo in „širjenje kulture na iztok“: z eno besedo postavil je vse barbarstvo srednjega veka na sredo Donave, t. j. sveta slovanskega. Cesarju in papežu so v tem egiptskem veku tmine došli na pomoč „bratje od Altaja“ Magjari, Mongoli in Turki — tres faciunt collegium. Res lepo društvo, slavna družina.

Ves smrad, katerega je ona družina med ruski in slovanski svet prinesla, moral je Peter Veliki odpraviti. Peter Veliki je Ruse očistil in nam tako osnažene zopet privedel v domače kolo slovanske zadrage, edinosti. Slovani so si bili jako blizu v jeziku, veri in običajih; nevera in bestijalnost sredovečna oddružila je Ruse od južnih in zapadnih bratov in to je ostalo vse tako do Petra Velikega. On je jedro izlečil in uvedel

ravnopravnost z brati zapadne kulture. Peter Veliki je Rusom zopet odprl oči in pokazal jim pot na zapad, da vidijo, kako sami tudi nijso brez sorodnikov. S tem izjednačenjem in uvedenjem zapadne kulture približala se nam je Moskva v 200 letih za 2000 milj bliže; do tja nam je Moskva bila dalje nego denes Vladivostok ali Kamčatka. Peter je udmačil in uvedel zapadni duh, duh prosvete in civilizacije med Slovano-Rusi na iztok. On je ta duh širil z nenavadno energijo in na jako razen način rabil vsakojaka sredstva. Lahko je zdaj po 200 letih iti za ruskim Kolumbom v Ameriko. Nas še denes ljute nezgode tišče in težke zmote uče. Povsod se oziramo in razgledujemo, kako si život, eksistencijo in napredek v prosveti in blagostanju zagotovimo. Eden priporoča to, drugi ono sredstvo, pa ker: „Kolikor ljudi, toliko čudi“, prepira se eden z drugim, vsi pa smo v enem složni, da želimo dobro in napredek v velikih stvareh in za to je že sama volja dovoljna.

Po mojem mnenju je nam vsem iti za zapadnim duhom Petra Velikega. V tem obziru imamo poprijeti in uvesti vse, kar je dobro pri zapadnih naprednijih sosedih, kar pa je neumno, zavreči, naj bode starše od sanskrta, hieroglifov, in samega oca Adama. Kar je staro, pa nij za život, umri in poberi se, pojdi k otcem našim — na drugi svet!

kopravičnosti; tajnik je pa g. modrosl. Hubad. Upamo da bode odbor, kateremu stoji na čelu taki možje pridno deloval, da se polajša siromašnim življenje; slovensko občinstvo pa ima poročstvo, da bode podpore res koristne.

V prvi vrsti bila bi naloga deželni zborov, da v svojih sejah dovolijo zdatne podpore, ker bodo ravno dijaci na vseučilišči nekda delali na korist milej domovini in je torej dolžnost narodnih zastopnikov, da skrbijo za to, da je mogoče mladeži nabrati si potrebne vednosti.

Iz Zagreba 21. jun. [Izv. dop.] Vem, da čestiti bralci „Slov. Naroda“ kaj pozitivnega iz Zagreba izvedeti žele, ter da to s polno pravico od mene kot dopisnika zahtevajo. To jaz sam čutim, a vendar ne morem kljub naj bolj volji čest. čitateljstvu, kakor ono želi, in kakor bi jaz hotel ustreči! Naša situacija prihaja od dne do dne bolj zmedena: to je še naj pozitivnejša vest, ki jo registrovati morem. Naši narodni zastopniki so že celi teden v Zagrebu zbrani, sabor je odprt, saborske sednice se pa od dne do dne odlagajo, zakaj? to sam bog vedi. Včeraj nij bilo sednice, danes je nij, jutri je ne bo, pojutrnjem javaljne tudi ne, in tako naprej v neizvestni čas. Razen otvorne sednice še nij bilo nobene druge. Kaj takega more samo pri nas biti, kjer je celo javno življenje po magjaronskem gospodarjenju okuženo. Da se javne sednice ne obdržavajo, temu je baje to krivo, ka se stranki v svojih klubovnih dogovorih še zmerom niste složili. Prav za prav se pa brž ko ne ne bi smelo več v dvobrojni govoriti, ampak v višebrojni, ter reči: da se razne naše stranke še zmerom niso složile. To nij javno, to je krtovo delovanje. Narod postaje nezadovoljen. Če se klubi med seboj ne morejo nikakor složiti, naj prepirne zadeve glasovanje v javnej saborskej sednici odloči in razreši. Ena stranka se druge boji, nobena neče v javnej sednici svojo moč pokazati, in svoje glasove brojiti dati. Vprašanje je: kako dolgo bo to še trpelo? — Včeraj je šel glas po mestu, da sta se narodnjaški in magjaronski klub v sledečem složila: 1. Rauchova klika naj se pōtem verifikacije iz sabora izloči, — 2. za vkupni peštanski sabor, in v regnikolarno deputacijo naj se od vsake stranke polovica poslancev izbere, — in 3. naj se poštena deželna vlada ustroji. V ta arangement so baje vsi zmernejši elementi obeh strank privolili. Samo Makanec je v imenu mladohrvatske, ali bolje rekoč jugoslovenske stranke proti vsakem paktovanju protestoval. Tudi Mrazovič baje nij s tem arangementom zadovoljen. — Bati se je, da se narodna stranka (pa tudi magjaronska) kakor je denes ustrojena, ne razpade, kajti vse nekamo na to kaže, da se naše strankarstvo metamorfozuje, ter da bode na mesto narodnjakov in magjaronov stopili: vladina stranka kot centrum, in njej nasproti desna (magjaronska) in leva (mladohrvatska) opozicija. Ta metamorfoza, našega strankarstva vršava se pod čudnimi prikaznimi. Tu razplihne kaka skrita spuhlina, tam se kak vesel burkelec prikaže, na drugej strani spet kaka krutina izruje itd. Telegraf med Zagrebom in Peštom najem dela kakor stope v mlinu noč in dan. Škof Mihalevič daja v škofijskej rezidenciji dan na dan lukulične obede, ter vabi k njim vsak dan drugo serijo zastopnikov in sicer od obeh strank vkupe. Objektivnemu motrilecu se dozdeva, ko da stranka stranko lovi, ko da druga drugo prehiteti, zavesti, prevariti, ogoljufati hoče. To je gonja kakor med gladijatorji v rimskej areni. Kdor si skorejšno ozdravljenje našega javnega življenja domišlja, ta mora čudno domišljati imeti. Edina tolažba je ta, da je naš narod še zdrav, da je pregledal, in da ve svoje prijatelje od svojih sovražnikov razločevati.

Iz Dunaja 22. junija. [Izv. dop.] Državni zbor je torej zopet prenehal s svojimi sejami. Naj mi bode dovoljeno, danes se nekoliko nazaj ozreti na ravnokar minulo zasedanje. Kaj je storil državni zbor za državo? Ali to vprašanje nij na svojem mestu, vprašati hočem rajše, kaj je storil državni zbor za ustavoverno stranko, kaj je ustavoverna stranka, ki ima pred škotskimi vrati večino, za se be storila, kaj je izvedla izmed toček svojega programa? Direktne volitve, gališka poravnava — kje ste? Vse je zopet preloženo do jeseni, kakor že od Beusta in Giskre sem. Edina volilna postava za silo je oživotvorila se v državnem zboru, iz celega ustavovernega programa, kajti kazenskopravni red se vendar ne more šteti k ustavovernemu programu. Državni zbor je samo životaril in to je ustavovercem in vladi dosti.

Poglejmo pa si drugo stran. V spominu je še vsakemu, kako težek je bil porod sedanjega državnega zbora. Federalistična stranka se je zbrala v Pragi, govorilo se je, da ne pojde v državni zbor in bilo se je torej nadejati, da ministerstvo ne bode moglo državnega zbora vkup spraviti in da bode vsled tega prej padlo, predno mu bode dano začeti svoje pravo delovanje. Ali žalibože, to upanje se nij uresničilo. Kakor že ves čas naše ustavne dobe so bili tudi letos boriti za Berlin proti Moskvi. Moskva dakle in Berlin potegovala se bodeta za gospodstvo. To je na dlani, očevidno in jasno. Tak je politični položaj zunanji, to je zunanji dualizem nemško-ruski. A da nam notranji t. j. nemško-magjarski dualizem nij bolj prijateljski, ako tudi manj opasen, to ve izmed nas vsak iz grenkih izkustev težke borbe večjih let.

Nas je izkustvo tega dvostrokega dualizma naučilo, da se eden mora žrtvovati za vse in vsi za enega. Ako pade Praga, pala bode Ljubljana, in potem pride vrsta na Zagreb in Beligrad in narobe. Zato je brutalna neumnost, da pri nas*) magjaron upije nad Pemce in Kranjce a neče znati za vzajemno zavezo. Tako smo v politiki. A še slabši smo v mnogem smislu v literaturi, v kulturi in glede sredstev vzajemnega napredka. Ako pogledamo na duh časa in na karto Evrope in Amerike, vidimo mnoge samostalne države, ki niso večje in močnejše nego bi bila Slovenija ali trojednica Hrvatska, pač pa so manjše in slabše, pa vendar samostalno žive. Dansko, Holandijo, Belgijo, Portugalsko, Grško, glej Srbijo, Črno goro, glej Rumunsko itd! Ako vse vzamemo na um, prej in ležje moremo biti politično brez tuje pomoči, nego literarno. Duh in napredek in poleg tega tudi potrebe našega časa so take in tolike, da jih narod, ki ima izpod 20 milijonov

Poljaki oni, ki so državnemu zboru do življenja pomagali. Poljaki pri vsaki vladi, naj bode vzeta izmed stranke katere hoče, beračijo za svojo resolucijo, oni so oni del federalistične stranke (h kateri se še vedno tudi sami prištevajo), ki se najtežje da pripraviti do v resnici moškega postopanja, Poljaki so, kar sicer že tako povsod znano, ona politična stranka, v kateri ne more nikdo zaslombe iskati. Oni delajo vedno popolnem na svojo roko. Kakor hitro se veter le količkaj zasukne, že mislijo, da mora priti vihar, ki bode vse spreobrnil. No pa kaj hočem dalje pisati o poslancih iz Galicije, za moj namen zadostuje, ako konstatiram, da je v rokah Poljakov bilo bitje ali nebitje državnega zbora in da so mu oni žalibože šli za botre. Drugi federalisti so razen posamesnih poslancev tudi šli že precej v državni zbor in tako zadnjič tudi naše slovenske kranjske poslance na Dunaj napotili.

Kaj čem reči o Slovencih v državnem zboru. „Slov. Narod“ je že pisal o njih poprej enkrat in rekel, da niso zmožni zastopati Slovence. To se je žalibože samo preveč izpričalo. Ako dr. Polklukar „s pridržkom“ o adresi glasuje, ako reče, da državni zbor za sklepanje volilne postave za silo nij kompetenten, ako interpelira zaradi gozdnih služnosti na Gorenjskem, kaj je s tem doseženo? Predaleč bi me vodilo, ako bi hotel tu naštevati vse opuščevalne grehe slovenskokranjskih poslancev, saj vsi vemo, da bi bil slovenski narod lahko bolje zastopan, ako se že ne morejo v Ljubljani spoprijazniti z izostanjem iz državnega zbora v takih okoliščinah, kakor so bile po odstopu Hohenzwartha. Mislim, da so možje, ki vodijo slovensko politiko na Kranjskem, po delovanju gospodov, katere so v državni zbor volili, do dobra spoznali, da bode treba v bodoče druge može na Dunaj poslati, može, ki bodo zmožni vsako še tako malo priliko porabiti v zboru za slovensko politiko in ki ne bodo samo tedaj se oglašali, kadar že absolutno drugače nij mogoče. Ako že mora Kranjska biti zastopana v dunajski lesenjači, naj bode zastopana s častjo! Da pa bode to se moglo zgoditi, bode treba že tudi za deželni zbor poiskati drugih mož, bode treba opustiti „statistovstvo“. Kranjski deželni zbor bode moral šteti med svoje ude može v vseh obzirih lastnega prepričanja in razsodka, može, ki bodo vedeli povzdigniti v vsakem vprašanju, ki se dežele tiče, svojo besedo, ki ne bodo imeli samo dobre volje, nego bodo tudi to svojo dobro voljo (o kateri sicer pri nobenem kranjskem poslancu ne dvomim) v dejanje izvesti znali.

Nam gre za življenje. Najprej ima pasti ali se predati slovanski „festungsviereck“ t. j. slavna kraljevina Češka, našo Lombardijo. Potem pride red na lepo Venecijo našo s Friavlom t. j. na Slovenijo s Primorjem. Ne varajmo se! Že Rudolf I. Habsburgovec je l. 1290 hotel zavzeti prestol Zvonimirov in ogerski, a še pred njim Henrik III. l. 1039—56., ali dobil ga je istom Ferdinand I. 1526—27. Torej — treba je 200 do 500 let, da se katere ideje izvedo. Drug primer. Dante je že izrekel misel zjedinjene Italije, a on je umrl l. 1321, pa stoprv sedaj, po 500 letih, je njegova misel istina postala.

Hohenzollerji imajo glede Avstrije in Turške iste misli, iste ideje, katere so imeli tudi Habsburgi. To je javna tajnost. Njihova parola je zdaj „Praga — Trst“ a potem bode samo po sebi prišla „Pešta — Carigrad“, da tako zedini mongolsko pleme magjarsko-turško, kakor je naše slovensko-hrvatsko. Eno čitaj, kar pravi trezni in mnogospoštovani dr. Vilh. Roscher, profesor na univerziti v Lipskem, znamenit nacionalekonom, v svojem delu §. 261: „die heutige Türkei wird, so Gott will, das neue Deutschland bilden!“ . . . samo naj se nemški kolonisti v Turško namesto v Ameriko seliti začno.

Stvar je ista, ko v srednjem veku, samo drugi faktorji in druge uloge. Tada smo se borili za Rim proti Carigradu, a sedaj se bi morali

ne more malo ceniti, da mora biti pars adnexa večjega jačega, kakor mali trgovec brez velikega živeti ne more. Zato se mora doma in v šoli inteligencija, mora se ves izobraženi del naroda, ki nima 15 — 20 milijonov duš, učiti razven materinega še enega tujega jezika. Naravsko je pitanje in praktična stvar ujedna, da se uči oni, ki je najlezji, najpotrebnejši in najkoristnejši.

(Dalje prihodnjič.)

Iz tujine.

(Dopis.)

Kadar človek pride v tuje kraje, najbolje spozna, kako goreče, kako strastno ljubi svojo drago domovino, posebno ako se mu je bati, da je ne bode nikoli več videl. Zdaj še le preživo čuti, da jo ljubi mnogo bolj nego si je bil kedaj v svesti, dokler je še v njenej sredi živel mej stariimi znanci, mladostnimi mej dragimi svojci; dokler mu je še na uho donela vsak dan od jutra do večera sladka domača beseda, če tudi morebiti iz ust brezzobe, mrmrave starke; dokler se je še oziral po strmih domačih gorah, izprehajal po čarobnih domačih logovih, poljanah in travnicah ob deročih rekah ali ob šumljivih potocih in bistrih studencih. V tujini pogreša najdražjih src, ne vidi najljubših obrazov, ne sliši najslajših besed, pogreša znancev in prijateljev, pogreša domačega jezika, domačih običajev, domačih pesmij,

*) T. j. na Hrvatskem; g. pisatelj je Hrvat. Uredn.

Denašnji „Neues Wiener Tagblatt“ je bil konfisciran zaradi članka, katerega je prinesel o državnem zboru in vladi. Jaz sem pa vendar dobil v roke konfiscirano številko in čital vladi ne- vsehni članek, ki res v ostrih potezih sedanje vla- danje blažene Cislajtanije riše. „Nij ga parla- menta na svetu, ki bi na tako nizki stopinji du- ševne pomembe stal ko „cislajtanski državni zbor“ pravi „Tagblatt“ med drugim. „Z žalostjo in ob- enem s srdom pa mora človeka napolniti, ako vidi, da so vse politične stranke z vladanjem Av- strije nezadovoljne. Federalisti, centralisti, dualisti, klerikalci, liberalci, fevdalci, demokrati in kar je še strank v naši cesarjevini — vse je nezado- voljno! Zadovoljna je samo ena stranka, katero zastopa „Neue Freie Presse“, stranka redov lačnih Judov, banknih konsorcijev, borznih špekulantov itd. In avstrijski narodi bi že ne imeli več toliko samosvesti, ne imeli več toliko častiteljnosti, da se ohrabrijo in poderejo gospodstvo največjih se- bičnežev? In federalistična stranka — bode se li še dalje dala rabiti za podporo takega gospod- stva? Ne spravljajmo se ob svojo čast! Nič nam ne more več škodovati, ko ako svojo čast zapra- vimo!

Razne stvari.

* († Jožef Blaznik), znani narodni tiskar v Ljubljani, svetovalec kupčijske zbornice, last- nik „Novic“ in „Danice“, je 23. t. m. v Ljub- ljani po daljši bolezni umrl. Kolikor je tipogra- fija v zvezi z literarnim napredkom kacega naroda, ostalo bode Blaznikovo ime v naši literarni po- vestnici vedno zapisano.

* (Odbor goriškega političnega dru- štva Soče) je sklenil postaviti na dnevni red prihod. občenega zbora, ki se bode v kratkem skli- cal, sledeče točke za letošnji tabor: — 1. Naj se poda prošnja za predlog narodnostne postave za Goriško v zmislu dotičnega Hohenwartovega predloga za Češko. — 2. Naj se vloži peticija za preuredbo deželno zbornega volilnika za Go- riško po svobodomiselnih načelih. — 3. Naj slo- venski poslanci interpelujejo vlado, ali misli ven- dar enkrat izvršiti enakopravnost, da bodo vsi uradi na Slovenskem poslovali v narodnem jeziku sè Slovenci in da se bodo vsaj vse slovenske vloge v enakem jeziku reševale; da potem takem pre- mesti vse take uradnike, kateri v kljub večkratnih interpelacij in javnega spodbujanja v časnikih se nijso kar nič potrudili, da bi se bili naučili slo- venskega jezika. Ti uradniki naj se v interpela-

ciji z imenom navedo. — 4. Naj se vloži nujna prošnja, da bi se v prihodnji deželnozbornski sesiji prav gotovo končno dognala obče zaželjena po- stava zastran preuravnave javnih zemljišnih knjig. — H koncu je sklenil odbor povabiti vse p. n. gosp. društvenike, naj izvole naznaniti še druge točke, o katerih želé da bi se na taboru razprav- ljale.

* (Gospod J. Stres), piše „Soči“: „Gospod urednik! Nečem, da bi mi p. n. občinstvo tuje dušne proizvode pripisovalo, zato naznanjam s tem, da nisem ni vrednik ni sodelovalec „Glasov“, ker sem se že 13. t. m. temu odpovedal. Vsakemu svoje!“

* (Iz Laškega trga) se nam piše, da je vsled neprevidnosti delavcev laboratorij v fabriki za smodnik, katero imata gospoda brata Fehleisen blizu Laškega (v Rečici), 22. t. m. v zrak zletel. Po sreči se je to zgodilo ravno okolo poldne, o katerem času so delavci večjidel k obedu odšli. Sedem pa jih je vendar v nesrečo prišlo; dva, ki sta ravno na strehi nekaj popravljala, sta takoj mrtva ostala, pet pa se jih je tako opeklo, da so kmalu potem umrli.

* (Dar.) Njegova vzvišenost biskup Josip Juraj Strossmayer je blagovolił društvu „Slovanska beseda“ v Gradcu — kateremu je častni ud — petdeset goldinarjev darovati.

* (Ljutomerska čitalnica) napravi na Petrovo, 29. t. m. popoldne ob 4. uri navrtu g. Senčarja na Cvenu (ne v sv. Križu, kakor je bilo naznanjeno) veliko národno veselico s sle- dečim programom: 1) Nagovor in pozdrav. 2) Go- vor o založnicah in gospodarstvu. 3) Šaloigra: „To sem bil jaz“. 4) Deklamacije. 5) Petje. 6) Godba in ples. — K tej veselici uljudno se vabijo g. družabniki, njih znanci in rodoljubi sploh. — Pri neugodnem vremenu prestavi se zabava na drugi dan.

* (Jugoslovanska akademija) je do- bila te dni krasno sliko svojega pokrovitelja bi- skupa Strossmajerja, izvršeno od nekega umetnika v Rimu. Biskup sedi v naslonjaču in ima v roki list, na katerem se čitajo njegove l. 1861 v hrv. zboru govorne besede o akademiji in vseučilišču jugoslovanskem. Na strani biskupa se vidi pro- čelje krasne palače z napisom „Jugoslavenska akademija i sveučilište“! Slika je v umetniških krogih v Rimu bila jako hvaljena.

(Anastasius Grün) je telegrafoval Nem- cem v Gorico, da je Gorica zadnje nemško mesto (Die letzte Stadt Deutschlands.) Po tem takem so nas ustavoverci uže prodali Bismarku, na ve-

selje naših nemških g. profesorjev in našega okraj- nega glavarja.

* (Duhovna mladež v Zagrebu) je na svetlo dala dve knjigi in sicer pripovedko „Tud- jinka“ predstavljeno iz Češkega, v katerem jeziku jo je spisala pisateljica Sofija Podlipská; druga od zagrebških bogoslovcev izdana knjiga je „Cviet- njak“, zbirka pripovedek in pesmi.

* (Za zboljšanje vinstva v Dalma- ciji) je ministerstvo poljedelstva poslalo dalma- tinskim vinogradniškim društvom kletarske priprave in je tudi letos razpisalo dve štipendiji po 450 gld. za dva Dalmatinca, ki bodeta potem obisko- vala vinogradniško šolo v Klosterneuburgu. V tekočem letu je ministerstvo odločilo 5000 gl. za dalmatinsko vinstvo.

* („Zbornik Beogradskoga narodnoga pozorišta“) Pod tem naslovom bode na svetlo daval Jovan Gjorgjević, dramaturg belogradskega gledišča, igre, katere se bodo predstavljale na onem gledišču. Igre bodo izhajale v zvezkih, ka- terih pet bode veljalo 2 gld. a. v. Morebiti bode tudi slovenskim dramatikom s tem delom ustrezno.

* (Toča) je zopet pobila v nekaterih kra- jih okolo Novega mesta na Kranjskem.

* (Pred delegirano porotno sodnijo) v Hebu (Eger) je bil urednik časopisa „Český Lev“ za nekrivega spoznan, kar se tiče od držav- nega pravnika v omenjenem časopisu najdenega zločina „močenja javnega miru“; a porotniki so vendar toženca obsodili zaradi „zanemarjenja dolžne pazljivosti.“

* (Nemške šole na Češkem.) V Pilznu se ima ustanoviti nova državna višja realka, v Landskronu nova državna višja gimnazija, obe z nemškim učnim jezikom.

Gospodarske stvari.

— Letina na Goriškem. Kakor sedaj naše polje kaže, nadjati se nam je prav dobro letine. Od vseh stranij dobivamo ugodna poročila, le na Furlanskem okrog Ajela je toča veliko škode napravila, zadela je tudi nekoliko našo okolico, namreč čez Pevmo in Sv. Elorijan; sicer pa kaže žito v Furlaniji prav lepo in tudi trta je obilo obdarjena. V Brdih, ako ne bodemo pozneje suše trpeli ali kake druge nesreče, ker uže več dni imamo nevihto in viharen dež, smemo upati uspešne trgatve, med tem ko v ostali okolici sadje lepih dohodkov obeta. — Galete smo letos obilo pridelali, posebno se je oponeslo japonsko seme. Cene so v primeri drugih let nizke, ker blaga je

domačih gor, potokov, studencev, rek, travnikov in polj. Tem večje veselje mu zbudi vsako naj- manjše poročilo iz ljubljene domovine, vsako naj- krajše pismo, vsaka sicer malo važna novica. Ljudje, kateri se domá nijso zavéдали svoje na- rodnosti in torej niti materinega jezika nijso znali gladko govoriti, in morebiti bodo zopet odpadniki, če se vrnejo v domačo deželo, taki ljudjé se na tujem držé radi in z ljubeznijo svojih rojakov, govoré samo z domačo besedo, katere se često spodobno še le tam naučé. In s kakim neizmér- nim veseljem se čitajo težko pričakovane domače novine! Iz roke v rokó gredó; vsak bi rad prvi zvedel, kaj se je zadnji čas domá zanimljivega pripetilo. Ljubezen k domovini je človeku globoko v srce vcepljena, to je izvestno; ta ljubezen raste v tujini, kakor vsaka ljubezen, kadar smo daleč od stvari ali osebe, katero zares ljubimo. A poleg vse te ljubezni vendar človek na tujem domače stvari gleda vse nekako z drugačnim očesom, nekako z drugega, višjega, rekel bi, čistejšega stališča. Okrožje njegovih mislij se razširi in z njim se stvari zmanjšajo, ako nijso res imposantno velike. Godí se mu, ka- kor tedaj, kadar se po mnogih letih spominja ljudij, kateri so mu bili dragi, da-si je z njimi časi morebiti imel tudi katero neprijetnost, ki je zdaj uže pozabljena. Svojstva, katera so se mu na teh osebah poprej od blizu zdela sijajna, zdaj izgube mnogo žarkov, a druga, katerih poprej

morebiti nij posebno čislal, kažejo se mu zdaj v pravej velikosti. Tako je tudi v tujej zemlji človek odmaknen od oseb, katere so na čelu svo- jega naroda, stojéče v prvih bojnih vrstah, in za- torej vso stvar, vso borbo nekako laže objektivno sodi nego domá, ko je bil tudi sam vpleten, koli- kor si bodi, v prepir in boj. Kar je res velicega in plemenitega, to se mu zdi večje in plemenitejše, nego bi se mu bilo domá zdelo; a kar se veliko dela, kar se toraj samo napénja: to se mu kaže v pravej pritlikavej nižini.

Te in take misli mi često rojé po glavi, ko čitam domače novine tukaj na tujem. Stokrat in stokrat sem uže sam na svoje oči gledal, sam na svoja nšesa poslušal, kako nekateri najprvo sami sebe in potlej po vrsti vse drage svoje ljubljence pokadé s prijetnim dimom narodne kadilnice. Kar sem takrat sam gledal, to mi še zdaj poročajo domače novine: ista kadilnica, ist dim, isti ljub- ljenci, ista roka, slavno kadilnico sukajoča! Nič se nij izpremenilo (?) Človeka, če to premišlja, često draži izkušnjava poredno soditi, da se vedno suče in vrti ves ostali svet, samo(?) pri nas da se nika- mor ne gane.

Res je nekaterim ljudém navadno, da se časi na prsi potrkajo: mi smo mi! a vpraša se, ali taki ljudjé nijso tisto, kar Nemec imenuje „spießbürger“? Denašnje čase je v Evropi borba za ogromne namere. Grman je poteptal Romana

ter nov red, nove državne meje, nove sile z no- vimi boji se nam obetajo. Slišali smo o velikan- skih bitvah, o velicem junaštvu in izdajstvu; pa- dali so prestoli, in vršila se je pred našimi očmi še zdaj nedokončana tragedija, da si je ne more- mo večje misliti. Grmeli so kanoni, donele so bojne trombe, odmevajoče tudi celo do poslednjih slo- vanskih mej; a iz ljube slovenske domovine tem resnim, pretresljivim zvokom ustreza — navadno dolgočasno žabje kreketanje! Kadar človek to premišlja, žalostno čuti, ako še strastneje ljubi svojo očevino, da je vendar vse grozno malo, kar nas dviga in vnema, jezi in ogréva; da naši ko- raki so pritlikavski koraki, naši sežnji liliputanske pedi, naša dela mravljineja dela! Ali ne bode res kmalu bolje?

Naj se nikakor ne misli, da je te besede pisala jeza. Ne! pisala jih je žalost. Naj se ne misli, da se morebiti svetuje pred sovražnikom odvreči orožje in se mu klečé podati. Ne! to se ne zahteva; a zahteva se, na steno obesiti stare, dolge, okorne puške robatega kmetskega lica in rjavih prašnic zdaj, ko Dreyse in Chassepot vla- data po bojiščih. S kratka, zahteva se to, kar se smé zahtevati, namreč učiti se od časa ter na- predovati s časom!

veliko, z Tominskega nam je vsak dan na cente dohaja, kupcev posebno zunanijb je kaj malo. — Iz Vipave in Brd se piše, da cene vin rastejo, porastle so v kratkem do for. 150 pri kvinču. S.

— p. — Letina na Hrvatskem bo letos dobra srednja letina. Za domače potrebe bo vsega zadosta, četrti del pridelkov se bo mogel celo v inostrane dežele prodati. Ječmen so začeli ravnokar žeti. Rž naglo za njim dozoreva, in v četrnajstih dneh bo tudi že pšenica belica svoje klasje pozlatila. Žetev se je letos za kakih osem dni zakesnila. Strni so sploh malo bolj redke, zrnje bo pa polno in težko. Sneti in gluhine letos na klasji nij nikjer videti. Kuruze (turšice) so bujno zelene, ter obečajo čvrsto klipovje narediti. Krompir in sočivje lepo kaže. Seno je sicer krajše, kakor druga leta, sicer pa čvrsto. Vinogradi so spomladi lepše kazali kakor sedaj. Kolikocha vina bo srednje mere, o kakvoči govoriti, je denes pa še prezgodaj, ona nij še niti zgubljena pa tudi ne dobljena. Trs je še v precej lepem vremenu ocvet. Če bo avgust dobro pekel in september dobro kahal, bomo izvrstno kapljico dobili. Do sedaj je vreme sploh bolj hladno in vlažno, nego toplo in suho bilo. O hudih vremenih se je do seh mal hvala Bogu še malo slišalo. Sadja bo vsega po srednje, in kar je pri njem glavna stvar: skoz je zdravo videti. Zlasti orehi so polni in debeli. Celo slive, ki jih je lani neizmerno veliko bilo, so tudi letos po mestih spet obrodile. Obča prikazen letos je, da je čisto leto: o plevelu, o gosenicah, o hroščih, o mrčesih, miših, itd. se nič ne vidi, nič ne sliši. O žiru, ki je glavni živež in pitavež za našo svinjerejo se denes še ne more nič reči, ker se še nij pokazal. Svilodi so zdravi, pa za voljo hladne spomladi manjši nego bi sicer smeli biti.

Poviv!

Ustanovila se je zaloga za podporo revnim slovanskim dijakom graškega vseučilišča. Dijaci sami zavezali so se, da podare po 50 novcev na semester svojim bratom, ali to ni zadosti, le nekaterim sa more pomoči, nikakor vsem potrebnim. Zato obrača se oskrbovalni odbor do slovanskih rodoljubov, da i oni pripomorejo po svoji moči revežem, katere revnost zadržuje v učenju. Podpore čejo se dobiti le onim, kateri dokažejo, da z dobrim vspehom obiskujejo visjo šolo, da so vredni pomoči. Vsak darilec pa naj bode gotov, da če mu hvaležna biti mladež iz dna slovanskega srca.

Doresci naj se pošiljajo naravnost „oskrbovalnemu odboru“ podpiralne zaloge za slovanske dijake v Gradci (Universität) in vsak naj izvoli izreči želi-li, da se njegov donesek dene k glavnici ali da ga podari kot letni donesek.

Oskrbovalni odbor podpiralne zaloge za slovanske dijake.

Dr. Krek, predsednik. Dr. Biderman, blagajnik. J. Derč, podpredsednik. Hubad, tajnik.

Za nesrečnike na Češkem

je dalje „Slovenskemu Narodu“ došlo:

	gld.	kr.
Prenesek iz št. 71 „Slov. Naroda“	321	95
Gosp. Ivan Brelič, direktor rudnika na Ogorskem	10	—
Po gosp. A. Strajnsak-u, kuratu v Veržeji nam je došlo tam nabranih	6	—
Skupaj	337	95

Administracija „Sl. Naroda“.

„SLAVIJA.“

Konkurs.

Pri podpisnem glavnem zastopu dobi takoj več potovalnih uradnikov z dobro stalno služnino in visoko provizijo službo,

s katero je zvezana položitev kavecije v znesku gld. 400 a. v. v gotovini, v državnih papirjih ali pa v prav dobri hipoteki.

Prosileci morajo biti zmožni v pisavi in govoru slovenskega ali pa hrvatsko-srbskega jezika.

Vlastnoročno pisane ponudbe naj se predložijo Glavnemu zastopu vzajemno-zavarovalne banke „SLAVIJE“ v Ljubljani.

(122—2)

Jan. Lad. Černy.

Liebig'ov Kumys-ekstrakt

od dunajske zdravniške oblasti kot zdravilo priznan in od krakoveške učne družbe posebno priporočan, po soglasnem pritujanju medicinskih fakultet prvo vseh do zdaj proti pljučni sušici poznanih in razbijenih zdravil. Tisto ozdravlja brž in sigurno: jetnike, (celo v razvitem stanju) tuberkuloze (prikazki: kašljanje krvi, hektična groznica, zmanjkanje sapa) zlededni, črevni in bronhialni katar, anemije (ubostvo krvi) vsled dolga bolzni in nadejvanega rabljenja merkurijala, chlorosis (bledokrvnost), asthma, sušenje, bolečanje hrbtnega mozga, hysterije in slabe živce.

Za steklenico I gold. a. v. Kistice od 4 steklenice doli do vsake mere. Razpošiljanje na vnenje oskrbuje generalni zálog

„Kumys-Heil-Anstalt“

Wien, Mariahilferstrasse 36. Bern (S. Friedli jun.)

NB. Dozdaj brez vspeha — z medicino — zdravljeni bolniki naj zapupno z Liebigovim ekstraktom zadnji poskus naredijo.

(106—11)

! Zeit ist Geld !

Pravi prostor najboljše ure najceneje kupovati, je tovarnica za ure **FILIPA FROMMA**

Rothenthurmstrasse, Nr. 9, gegenüber der Wollzeile na Dunaji.

Vse ure, na sekundo regulirane, se prodajajo s 5letno garancijo.

Samo 17 ali 18 gld. prav angleška prefino v ognji požalčena srebrna kronometrška ura z dvojnimi plaščem, prefino emailirana, z verižico iz talmizlata in medaljonom vred.

Samo 14 ali 17 gld. prav angleška srebrna kronometrška ura z enojnim plaščem in kristalnimi stekli z verižico in medaljonom v toku.

Samo 19 ali 20 gld. Srebrni remontoari, brez ključa za navijanje, s kristalnimi stekli v najfinijem lesenem toku.

Samo 8 ali 10 gld. prav angleška cilindrična ura, v 6 rubinih, kristalnem steklu, fino verižico iz talmizlata, usnjastim tokom in pismenim 5letnim garantilnim listom.

Samo 14 ali 18 gld. prav angleška remontoarska ura a la prince of Wales najmočnejšega kalibra s kristalnim steklom, kolesjem iz nikla v pravem, čistem zlatu; te ure imajo proti drugim prednost, da se dajo brez ključa naviti; k takim uram dobi vsak verižico iz talmizlata z medaljonom in garantilnim listom zastoj.

Samo 12 gld. ura v talmizlatu z dvojnimi plaščem, savoneto, skakalcem, kristalnimi stekli in niklovim kolesjem, z verižico iz pravega talmizlata, medaljonom, usnjastim tokom in garantilnim listom vred.

Samo 28 do 34 gld. srebrna siderno-remontoarska ura, ki se da brez ključa naviti, z verižico iz talmizlata in medaljonom vred.

Samo 15 ali 20 gld. prav srebrna siderna ura, s kristalnim steklom, elegantno verižico in medaljonom.

Samo 12, 15, 18 gld. ure za gospe iz srebra s kristalnimi stekli, minijaturni format, prefino v ognji požalčena z verižico za okolo vratu vred, vse v toku.

Samo 16, 18, 20 gld. Iste z dvojnimi plaščem in verižico za okolo vratu.

Samo 22, 25, 30 gld. zlati ura za gospe s kristalnim steklom in verižico za okolo vratu.

Samo 40 ali 48 gld.

Samo 60 ali 70 gld.

Samo 75 ali 100 gld.

Samo 70, 80, 100 gld.

Samo 90 ali 120 gld.

Samo 200 ali 400 gld.

Srebrne urne verižice gld. 2,50, 3, 4, 5, 6, 7, 10 do gld. 12.

Zlate urne verižice gld. 18, 20, 25, 30, 35, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100.

Budilec z uro 7 gld.

Ure za na steno s podobo, 2, 3 in 4 kose igrajoče, gld. 70, 80, 90.

Ure s trepetikljem, 2, 3 in 4 kose igrajoče, gld. 80, 100, 120.

Igralnice, 2, 4, 6, 8 kosov igrajoče, gld. 15, 35, 55, 75.

Album za fotografije z muziko gld. 8, 10, 12 do gl. 15.

Tobačnice z muziko 7 gld. 50 kr.

Smokarnice z muziko 18 gld.

Šivalnice z muziko 15 gld.

Ure s trepetikljem lastnega izdelka s 5letno garancijo:

Take, ki se vsak dan navijajo gld. 10, 11, 12.

Take, ki se vsak 8. dan navijajo gld. 16, 17, 18, 19, 20, 22.

Take, ki se vsak 8. dan navijajo in vsake pol ure bijejo gld. 30, 33, 35.

Take, ki se vsak 8. dan navijajo, vsako četrt ure bijejo in ure ponavljajo gld. 48, 50, 55.

Zlate ure za gospe z diamanti in verižicami za okolo vratu. Iste z dvojnimi plaščem.

zlati remontoari za gospe z elegantnimi verižicami za okolo vratu.

zlati remontoari za gospe s kristalnim steklom. Iste z dvojnimi plaščem.

zlati kronometrovi remontoari z dvojnimi plaščem.

Take, ki se vsak mesec navijajo gld. 28, 30, 32.

Ure za pisarnice gld. 10, 15, 20.

Ure za kavarne gld. 15, 25, 30.

Velika delavnica za popravke.

Stare ure, gostokrat dragi rodovinski spominki, se popravljajo in narejajo tako, kakor bi bile nove. Cene za popravke s 5letno garancijo gld. 1¹/₂, 3, 5 do 10 gld.

Edina in sama zaloga

prav angleških ur od E. in E. Emanuela v Londonu.

Vsled posebnega imenovanja dvorna zalagarja Nj. Vel. kraljice Viktorije, kralj. Visokosti prince Waleskega in vojvode Edinburskega, Nj. Vel. Sultana in Nj. Vel. kralja Portugalskega.

Pisma naročila

se za poštni povzetek ali poslan znesek v 24 urah storé. Na posebno željo se tudi ure in verižice pod povzetkom na izbir pošiljajo in za nazaj poslano denar vračuje.

Cene naše tovarnice so vedno nižje ko povsod najnižje in stojimo vedno s svojimi izdelki na vrhuncu časa.

Vsi, ki nove naročiti žele,

Vsi, ki stare za nove zamenjati žele,

Vsi, ki slabe za dobre zamenjati žele, so prošeni, naj se na to firmo obrnejo.

Staro zlato in srebro, državni papirji, se za najvišje cene namesto plačila jemljejo.

Tovarnica za ure **F. Fromm-a** Rothenthurmstrasse 9, Dunaj.

Pred sleparstvom se svari! V najnovejšem času naznanjajo trgovci z igračami in bazarji, ki si ime tovarničarji ur pri svojujejo in celo svarila na svitlo dajejo, popolnem navadne ure brez vrednosti za angleške. Mnoge pritožbe, katere nam o tem dohajajo, nam dajejo povod svariti pred tem sleparstvom in p. t. občinstvo varovati škode.

(36—15)

Nakup in prodaj kakor menjavanje vseh obstojčih

državnih papirjev, prioritetnih obligacij, sreček, železničnih, banknih in obrtniških akciij.

Reševanje kuponov,

Naročila za c. k. borso

se za gotovino ali navrhek 10 % izvršujejo.

Vse vrste sreček

se proti plačilom v mesečnih obrokih od gl. 5 na višji prodajejo.

ROTHSCHILD & COMP.
Opernring 21,
DUNAJ.

(93—5) 20tin deležni listi

za vse vzdigatve veljavni

brez daljšega doplačila

na

C. kr. avstr. državne srečke 1839ne gld. 10

C. kr. avstr. državne srečke 1860ne gld. 8

C. kr. avstr. državne srečke 1864ne gld. 8

Ogerske darilne srečke 1870ne gld. 7

Turške železnične srečke 1870ne (36 vzdigatev veljavne) gld. 4